

Maciej Zborek

Fragmenty lustra

Barbarzyńca : pismo Koła Naukowego Etnologów UJ 13(3), 86

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Fragmenty lustra

Książka pod redakcją Piotra Sztompki i Małgorzaty Boguni-Borowskiej to zaproszenie do odkrycia nowej perspektywy bliskiej wielu pokrewnym dyscyplinom uniwersyteckim, takim jak antropologia, etnologia czy psychologia. Można ją traktować jako dowód zmiany w obrębie socjologii: stopniowo zanika tendencja do przywoływania holistycznych teorii społecznych czy teorii zainteresowanych anatomią działań społecznych. Zdaniem redaktorów następuje zwrot w kierunku odkrywania mozaiki i wielości światów, które istnieją obok siebie. Pojawia się możliwość pokazania unikalnej scenerii życiowych oczywistości, tworzenia „socjologii dla zwykłych ludzi”. Badacz „musi zadawać pytania tam, gdzie cisną się same odpowiedzi, gdzie wszystko jest oczywiste”. Koncentruje się na wnikliwej obserwacji życia społecznego, podąża za ludźmi wtopionymi w monotony rytym dnia i nocy. Roch Sulima nazywa to „niegrzecznością”, „wtrącaniem się w prywatne sprawy”. Obserwator, dotychczas postronny, zamienia obojętność na uczestnictwo w teatrze życia. Następuje zatracenie wyraźnej granicy pomiędzy podmiotem badań i badaczem, szczególnie dobrze przedstawione w tekście Richarda Sennetta *Wypaczenie charakteru. Wpływ pracy zarobkowej na prywatne życie ludzi w nowym kapitalizmie*. Zaletą spojrzenia socjologicznego jest ukazanie zwykłych fenomenów w nowym kontekście, niekiedy bardziej politycznym, zaangażowanym: akcent pada zarówno na poszukiwanie społecznych sieci (m.in. wśród singli, społeczności internetowej), jak i próbę zbudowania odpowiedniej aparatury pojęciowej.

Socjologia codzienności wpisuje się również w dyskurs prowadzony przez antropologów. Roch Sulima twierdzi, iż „codziennosc widać wówczas, kiedy po dniu powszednim następuje święto, kiedy od mowy potocznej przechodzimy do poezji”. Antropologia eksperymentuje z codziennością. Analizuje głównie zjawiska unikalne, zmierza do utrwalenia scenerii, która już w dniu kolejnym może być zapomniana. Z kolei socjologia życia codziennego interpretuje „pierwotne źródło, a zarazem zwierciadło wszystkiego innego, co istnieje w społeczeństwie – systemów, organizacji, struktur i kultury”.

Perspektywa antropologiczna i socjologiczna różnią się odmiennie rozłożonymi akcentami. Pierwsza bliższa jest formule literackiej, druga dąży do zaobserwowania „normalnych praktyk życiowych”, co potwierdza deklaracja wyrażona we wstępie książki: „Wierzmy (...), że zadaniem socjologa jest ciągle poszukiwanie pewnych prawidłowości, powiązań, reguł i mechanizmów” (s. 4).

Niektóre zaprezentowane w zbiorze artykuły wydają się nie odpowiadać jasno na pytanie, jak definiować codzienność. Mary Evans w tekście *Czym jest uczucie zwane miłością?* poszukiwania przenosi na zupełnie inny poziom, bliższy intertekstualności, podobnie jak Roderick M. Kramer, odnosząc się do losów Ernesta Hemingwaya w tekście *Paranoja zbiorowa: nieufność pomiędzy grupami społecznymi*.

Omawiany zbiór jest jednak nade wszystko publicznym sądem nad kondycją człowieka – więzienia zakamarków terażniejszości – próbującego odtworzyć swoje odbicie z kawałków rozbitego lustra, dla którego „fragment musi często uchodzić za całość”. Człowiek świadomy swojej sytuacji nie może się uwolnić od codzienności. To sprawia, że bycie w świecie jest pozbawione niepewności. Jak pisze Piotr Sztompka: „Życie codzienne nie jest przeciwstawne odświętnemu, obejmuje całokształt naszej aktywności”.

Zaletą książki jest niezwykle otwarta formuła, czytelnik znajdzie zarówno prace wolne od naukowych rygorów, bliższe eseiście, oraz takie, które są sprawozdaniem z badań.

Wypowiedzi Rocha Sulimy pochodzą z zapisu rozmowy z internautami na Onet.pl:

<http://rozmowy.onet.pl/artukul.html?ITEM=1023470&OS=32210>, 10.11.2008.

Socjologia codzienności
Piotr Sztompka,
Małgorzata Bogunia-
-Borowska (red.)
Znak, Kraków 2008

Maciej Zborek